

تاریخ و فرهنگ دشت بزرگ

مجید جعفری زاده

انتشارات مؤسسه فرهنگی آیات

اسفند ۱۳۹۶

سرشناسه : جعفری زاده، مجید، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدید آور : تاریخ و فرهنگ دشت بزرگ / مجید جعفری زاده.

مشخصات نشر : اهواز : آیات، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۱۶۶ ص.: مصور (رنگی)

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۶۴۷۴-۹۱-۸

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : دشت بزرگ

موضوع : Dasht-e Bozorg (Iran)

رده بندی کنگر : ۱۳۹۶۲۰۱۷DSR ۶۷۴-ج ۵۳/و

رده بندی دیویی : ۹۵۵/۵۳

شماره کتابشناسی ملی : ۱۴۰۱/۳۹

www.ayatpub.ir

نام کتاب: تاریخ و فرهنگ دشت بزرگ

مؤلف: مجید جعفری زاده

ناشر: انتشارات مؤسسه فرهنگی آیات

ویراستار: خدادوست منجزی

صفحه آرای و طراحی جلد: انتشارات مؤسسه فرهنگی آیات-ع.قطبی زاد

چاپ: اول ۱۳۹۶ شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۴۷۴-۹۱-۸ قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۱۰	گفتاری صمیمانه
۱۴	مقدمه
۱۷	فصل اول: کلیات
۱۸	موقعیت جغرافیایی
۱۸	موقعیت تاریخی
۱۹	وجه تسمیه دشت بزرگ
۱۹	گوش
۱۹	نژاد مردم دشت بزرگ
۲۲	بوش
۲۲	محدوده اراضی دشت بزرگ
۲۳	اسامی زمینهای کشاورزی
۲۷	تسطیح اراضی
۲۸	محلّه ها
۲۸	طوایف ساکن دشت بزرگ
۲۹	سادات مرعشی دشت بزرگ
۳۰	سادات هفت شهیدان
۳۱	سادات ذیتابچی (آهو قلندر)
۳۲	درآمد و اشتغال روستاییان

۳۴	بازار فروش
۳۵	علل مهاجرت
۳۷	آب و هوا
۳۸	گوراب‌های معروف روستا
۴۰	گونه‌های جانوری
۴۱	جانوران منطقه
۴۱	جانوران بوم
۴۲	آبزیان
۴۳	گونه‌های گیاهی و رخت
۴۵	فصل دوم: فرهنگ و هنر
۴۶	فرهنگ مردم، مکتب‌خانه
۴۷	آموزش و پرورش
۴۹	اسامی مدیران دبستان به ترتیب زمانی
۴۹	سوادآموزی بانوان
۵۰	مراسم عروسی
۵۱	مراحل جشن عروسی
۵۴	نقش زنان روستا
۵۴	مراسم عزاداری (فاتحه خونی)
۵۵	ماه محرم
۵۶	عصر روز تاسوعا
۵۶	اسامی روضه‌خوانان و پیرغلامان حضرت امام حسین (ع)

- اسامی مداحان و نوحه خوانان از قدیم تا اکنون ۵۷
- تعزیه ۵۸
- بازیگران قدیم تعزیه روز عاشورا و نقش آنها ۶۰
- بازیگران حال حاضر تعزیه روز عاشورا ۶۰
- شهادت روستای دشت بزرگ ۶۱
- سناد یادداشتی دشت بزرگ ۶۳
- آزادگان دشت بزرگ ۶۳
- ماه رمضان ۶۴
- شاه پریان ۶۴
- دعای باران ۶۵
- ورزش ۶۶
- فوتبال ۶۶
- چهره های ورزشی ۶۸
- موزه مردم شناسی نهانر ۶۹
- سال برجیم ۶۹
- صندوق خیریه نورالهدی ۷۰
- انجمن قرآن ۷۰
- هنر و هنرمندان ۷۱
- موسیقی ۷۶
- تئاتر (نمایش) ۷۶
- نواهای دشت بزرگ ۷۶

- دستگاه‌ها و آوازهای سنتی ایران..... ۸۱
- شعرا و نویسندگان..... ۸۲
- اختراعات..... ۸۷
- فصل سوم: مکانها و بناهای تاریخی..... ۸۹
- فواید خواندن تاریخ..... ۹۰
- آثار دشت بزرگ (دش زورگ)..... ۹۰
- بقعه های تاریخی..... ۹۱
- بند بهمن..... ۹۲
- دخمه (خرف خانه، ستودان)..... ۱۰۱
- شهر شیوندی (shir-yvandi)..... ۱۰۲
- تپه های باستانی..... ۱۰۴
- آبارة گچ سنگی..... ۱۰۵
- تنگ عقیلی..... ۱۰۷
- پلهای تنگ عقیلی و چکهای آن..... ۱۰۷
- چشمه های تنگ عقیلی..... ۱۱۰
- از تنگ عقیلی تا شوشتر..... ۱۱۱
- مجموعه چشمه ها و آبهای جاری..... ۱۱۵
- مجموعه های تاریخی..... ۱۱۹
- اماکن مذهبی..... ۱۲۶
- مسجد جامع (مسجد قدیمه)..... ۱۲۷
- مسجد امام حسین (ع)..... ۱۲۷

- نماز جماعت..... ۱۳۸
- جاخرمن (ja-kharman)..... ۱۳۸
- قبرستانها..... ۱۳۹
- پایگاه مقداد..... ۱۳۱
- خانه عالم..... ۱۳۱
- کتابخانه..... ۱۳۲
- فلکه شهدا..... ۱۳۲
- مؤکب ثارالله دشت بزرگ..... ۱۳۳
- بهداشت و درمان..... ۱۳۴
- حمام قدیم..... ۱۳۴
- ساباط (sabat)..... ۱۳۵
- جاده عقیلی..... ۱۳۵
- شناسه های راه تنگ عقیلی از دشت بزرگ تا شوشتر..... ۱۳۶
- پل آزادگان..... ۱۳۷
- شهرک صنعتی..... ۱۳۸
- تأسیسات آبرسانی..... ۱۳۸
- شرکت تعاونی روستایی..... ۱۳۹
- طرح هادی..... ۱۴۰
- برق وگاز..... ۱۴۰
- شوادونها (شبهستان)..... ۱۴۱
- گهواره..... ۱۴۱

۱۴۳	فصل چهارم: بازیها
۱۴۴	بازیهای محلی
۱۴۶	مقیاسها
۱۴۹	فصل پنجم: حوادث
۱۵۰	حوادث طبیعی
۱۵۳	نگاهی گذارا به دیگر حوادث و بلایای طبیعی و وقایع تاریخی
۱۵۴	جنگها
۱۵۵	تصاویر
۱۵۵	فهرست منابع

مقدمه

در جنوب غربی سرزمین کشورمان ایران، خوزستان نامی است که از آن به عنوان «گهواره تمدن ایران» یاد شده که در بیشتر کتب تاریخ و جغرافیای معتبر جهان، عظمت آن به تفصیل آمده است. در این سرزمین شهرهایی قرار دارد که هر کدام شایسته تأمل می‌باشند.

از جمله این شهرها، شهرستانهای شوشتر و گتوند می‌باشند که علاوه بر پیشینه تاریخی، در عرصه فرهنگ و دانش، مردان و هنرمندان شایسته‌ای را در خود پرورانده‌اند که بدون شک، هم‌وطنان از این گنجینه‌های معنوی به سهم خود، بهره برده و خواهند برد.

یکی از این نواحی دهستان عقیلی است که در شمال شهرستان شوشتر و در شرق شهرستان گتوند است که مردمی نجیب و فرهیخته در آن ساکن هستند. این مجموعه کوششی است برای معرفی گوشه‌ای از این سرزمین به نام روستای «دشت بزرگ» که تلاش شده در حد توان از نظر تاریخی و فرهنگی به عارفان و فرهیختگان معرفی گردد.

روستای من دشت بزرگ، روستایی بزرگ و شوشتری کوچک میان دهستان تاریخی عقیلی است. تاریخ را باید از خاک این روستا پرسید! پرداختن به این روستا بدون شک در روشن نمودن زاویه مجهول تاریخ منطقه تأثیر گذار بوده و این ادعای من پلاکی است که با زنجیر به گردن تپه «چگا شهری» گذاشته شده است.

دلبستگی اینجانب به زادگاهم موجب شد تا با استفاده از منابع تاریخی معتبر مانند لغت‌نامه علامه دهخدا و کتاب دیار شهریاران نوشته آقای احمد اقتداری و ... همچنین اطلاعات دوستان، ریش‌سفیدان و تاریخ نهفته در سینه مردان بزرگ ولایت، این مجموعه را فراهم آورم و چون برگ سبز درویشان به مردم فرهیخته و با نجات روستایم تقدیم کنم. این کار از یک طرف باعث تسکین دغدغه درونی خودم و از طرفی دیگر سبب ثبت تاریخ ماندگار زادگاهم است، تا با گذشت زمان، خاک فراموشی بر چهره‌اش ننشیند.

امید است بدمی در راه اعتلای فرهنگ و گامی برای معرفی داشته‌های تاریخی و فرهنگی‌مان باشد. شایان ذکر است که این تلاش مرهون همت دوستان گرانمایه و رهنمودها و تشویق اهل و ناگرمی و پشتوانه مردم شریف دشت بزرگ، همکاری میراث فرهنگی شهرستان شوشتر، شورای اسلامی روستای دشت بزرگ است.

بنابراین لازم می‌دانم که از زحمات بی‌شائبه و عنایت همه عزیزان به خصوص آقایان: خدادوست منجزی، سید محمد موسوی‌پور، جمشید شکیبامنش، علی‌محمد چهارمحالی، حمزه حسنی، سید نورالدین مرعی، رامان امیری، سید رضا موسوی، امید حبیب‌زاده، محمد رضا جعفری‌زاده و محمد حسین قنبری که مرا در انجام این اثر یاری دادند، نهایت سپاسگزاری را به جای آورم.

از خوانندگان محترم تقاضا می‌شود نظرات خود را در مورد محتویات این کتاب به آدرس: heyran@yahoo.com یا شماره تلفن: ۰۹۱۶۳۲۲۸۳۹۷ پیامک کنند.

بسی رنج بردم ز پنج سال پیش که شاید کنم زنده فرهنگ خویش

مجید جعفری‌زاده - اسفند ماه ۱۳۹۴